

נאמר בתהלים:

שנה לפני אמירת מאמר זה על ידי הרבי בשנת תשכ"ט), דְּמָה שְׁכָתוֹב 43
 "וְהִתְהַלֵּכְתִּי" שמשמעותו לְשׁוֹן רַבִּים (בשונה מ'הולכת' בלשון 44
 יחיד), מוֹרָה עַל שְׁנֵי סוּגֵי הַלּוּף, הַלּוּף במשמעות של התקרבות 45
 בין הקדוש-ברוך-הוא ובני ישראל מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה היינו הארה 46
 מלמעלה, מצד האלוקות, למטה 47
 וְהַלּוּף בדרך של התעלות מְלַמְעֵלָה 48
 מצד בני ישראל לְמִעְלָה וכפי 49
 שיבואר להלן. 50

1 הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁכַת אַחִים גַּם יָחַד¹, וְאֵיתָא וּמוֹבא
 2 בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ² זְמַנָּא חֲדָא, הוּהּ צְרִיקָא עֲלָמָא לְמִטְרָא כּו',
 3 פּעַם אַחַת, הִיא צְרִיךְ הַעוֹלָם לְגַשְׁם, וְלֹא יֵרֵד גַּשְׁם, וְעַל-יְדֵי שְׁדַרְשׁ רַבִּי
 4 שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּפִסּוּק זֶה,
 5 "הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים
 6 שְׁכַת אַחִים" גּו', יָרְדוּ
 7 גְּשָׁמִים.
 8 וְצָרִיף לְהִבִּין³, הָרִי מְצִינּוּ
 9 בְּגִמְרָא⁴ גְּבִי כְּמָה תַנְאִים
 10 וְאִמּוֹרָאִים שְׁהַצְרִכוּ לְתַפְלוֹת
 11 וְתַעֲנִיּוֹת בְּכַדִּי לְפַעַל יְרִידַת
 12 הַגְּשָׁמִים, כֹּאשֶׁר הִיא צוּרֶךְ בְּגַשְׁם
 13 וְלֹא יֵרְדוּ גַשְׁמִים וְעַד שְׁגַם
 14 בְּשִׁלְחֹן עָרוּף⁵, חֵלַק אֹרַח-חַיִּים
 15 הַלְכַת תַּעֲנִית יִשְׁנֵם כְּמָה פְרָטִי
 16 דִּינִים בְּעֲנִין הַתַּעֲנִיּוֹת
 17 הַצְרִיכִים שְׁצוּרֶךְ לַהֲתַעֲנוֹת
 18 לִירִידַת הַמְטָר, וְאִיךָ פָּעַל
 19 זֹאת אֵת יְרִידַת הַגַּשְׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן
 20 בֶּן יוֹחָאי עַל-יְדֵי אֲמִירַת
 21 'תּוֹרָה' וְלֹא עַל יְדֵי תַפְלוֹת
 22 וְתַעֲנִיּוֹת?
 23

בס"ד. יום ג' פרשת בהר-
בחוקותי, ל"ג בעומר, ה'תשכ"ט
(הנחה בלתי מוגה)

1 הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁכַת אַחִים גַּם יָחַד¹,
 2 וְאֵיתָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ² זְמַנָּא חֲדָא, הוּהּ
 3 צְרִיקָא עֲלָמָא לְמִטְרָא כּו', וְעַל-יְדֵי שְׁדַרְשׁ רַבִּי
 4 שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּפִסּוּק זֶה, "הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה
 5 נְעִים שְׁכַת אַחִים" גּו', יָרְדוּ גְּשָׁמִים. וְצָרִיף
 6 לְהִבִּין³, הָרִי מְצִינּוּ בְּגִמְרָא⁴ גְּבִי כְּמָה תַנְאִים
 7 וְאִמּוֹרָאִים שְׁהַצְרִכוּ לְתַפְלוֹת וְתַעֲנִיּוֹת בְּכַדִּי
 8 לְפַעַל יְרִידַת הַגְּשָׁמִים, וְעַד שְׁגַם בְּשִׁלְחֹן עָרוּף⁵
 9 יִשְׁנֵם כְּמָה פְרָטִי דִּינִים בְּעֲנִין הַתַּעֲנִיּוֹת הַצְרִיכִים
 10 לִירִידַת הַמְטָר, וְאִיךָ פָּעַל זֹאת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
 11 יוֹחָאי עַל-יְדֵי אֲמִירַת 'תּוֹרָה'. וְגַם צָרִיף לְהִבִּין
 12 מָה שְׁעֲנִין יְרִידַת גְּשָׁמִים עַל-יְדֵי תַפְלוֹת וְתַעֲנִיּוֹת
 13 מִבְּאֵר בְּנִגְלָה דְתּוֹרָה, וְעֲנִין יְרִידַת גְּשָׁמִים עַל-
 14 יְדֵי אֲמִירַת 'תּוֹרָה' מִבְּאֵר בְּזֵהר, פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה.
 15 (ב) וְיִוָּבֵן בְּהַקְדָּיִם מָה שְׁכָתוֹב בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ
 16 וְהִתְהַלֵּכְתִּי בְתוֹכְכֶם, וּמִבְּאֵר עַל זֶה
 17 בְּדַבְרוּר-הַמַּתְחִיל "וְהִתְהַלֵּכְתִּי" תַּרְכִּי"ט" (שְׁנַאֲמַר
 18 לְפָנַי מָאָה שְׁנָה), דְּמָה שְׁכָתוֹב "וְהִתְהַלֵּכְתִּי"
 19 לְשׁוֹן רַבִּים, מוֹרָה עַל שְׁנֵי סוּגֵי הַלּוּף, הַלּוּף
 20 מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה וְהַלּוּף מְלַמְעֵלָה לְמִעְלָה. וְהִנֵּה,
 21 יֵשׁ בְּחִינַת הַהַלּוּף בְּעַבְדַּת הָאֲדָם, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב⁸

24 וְגַם צָרִיף לְהִבִּין דְּבַר נוֹסֵף
 25 בְּסִיפּוֹר זֶה בּוֹזֵהר מָה שְׁעֲנִין
 26 יְרִידַת גְּשָׁמִים עַל-יְדֵי תַפְלוֹת
 27 וְתַעֲנִיּוֹת מִבְּאֵר בְּנִגְלָה
 28 דְתּוֹרָה, כַּחֲלַק הַגְּלוּי שֶׁל הַתּוֹרָה,
 29 הַתְּלַמּוֹד וּסְפָרֵי הַהֶלְכָה וְעֲנִין יְרִידַת
 30 גְּשָׁמִים עַל-יְדֵי אֲמִירַת
 31 'תּוֹרָה' מִבְּאֵר בְּזֵהר, שְׁהוּא
 32 תּוֹרַת הַסּוּד פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה?
 33 (ב) וְיִוָּבֵן בְּהַקְדָּיִם מָה שְׁכָתוֹב
 34 בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ⁶ פְּרַשַׁת בְּחֻקוֹתַי,
 35 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבַטֵּחַ לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל
 36 כִּי אִם יַעֲסֻקוּ בַתּוֹרָה וַיִּשְׁמְרוּ אֵת
 37 הַמִּצְוֹת, אֲזִי וְהִתְהַלֵּכְתִּי
 38 בְתוֹכְכֶם, וּמִבְּאֵר עַל זֶה
 39 בְּדַבְרוּר-הַמַּתְחִיל בְּמֵאמַר הַפּוּתַח
 40 בְּמִילָה "וְהִתְהַלֵּכְתִּי" לְאִדְמוּרִי
 41 מֵהַר"שׁ מִשְׁנַת תַּרְכִּי"ט⁷ (שְׁנַאֲמַר
 42 לְפָנַי מָאָה שְׁנָה, כְּלוּמַר, מָאָה

22 "וְהִתְהַלֵּךְ לְפָנַי", וְכֵן יִשְׁנֵוּ עֲנִין הַהַלּוּף לְמִעְלָה, כְּמֵאמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁹ הַלּוּף
 23 הַקְּבָ"ה מְהַלֵּךְ ת"ק שְׁנָה כּו'. וּבְכָל אֶחָד מֵהֶם (הֵן בְּעֲנִין הַהַלּוּף בְּעַבְדַּת
 24 הָאֲדָם, וְהֵן בְּעֲנִין הַהֶלְיָכָה לְמִעְלָה) יִשְׁנֵן שְׁתֵּי בְחִינּוֹת הַלּוּף, מְלַמְעֵלָה לְמִעְלָה
 25 וּמְלַמְעֵלָה לְמִטָּה. וְהַעֲנִין בְּזוֹה, דְּהִנֵּה בְּעַבְדַּת הָאֲדָם יִשְׁנָה הַהֶלְיָכָה מְלַמְעֵלָה
 26 לְמִעְלָה וְהַהֶלְיָכָה מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב "אֲחֵרֵי הַיּוֹם" אֲלֵיכֶם תֵּלְכוּ,
 27 "אֲחֵרֵי" דִּיקָא, שְׁהוּא הַהַלּוּף בְּבְחִינַת אַחֲרִים, וְכַתִּיב "וְהִתְהַלֵּךְ לְפָנַי", שְׁהוּא

36 כִּי אִם יַעֲסֻקוּ בַתּוֹרָה וַיִּשְׁמְרוּ אֵת
 37 הַמִּצְוֹת, אֲזִי וְהִתְהַלֵּכְתִּי
 38 בְתוֹכְכֶם, וּמִבְּאֵר עַל זֶה
 39 בְּדַבְרוּר-הַמַּתְחִיל בְּמֵאמַר הַפּוּתַח
 40 בְּמִילָה "וְהִתְהַלֵּכְתִּי" לְאִדְמוּרִי
 41 מֵהַר"שׁ מִשְׁנַת תַּרְכִּי"ט⁷ (שְׁנַאֲמַר
 42 לְפָנַי מָאָה שְׁנָה, כְּלוּמַר, מָאָה

1 (תהלים קלג, א. 2) ח"ג נט, ב. 3) ראה גם ד"ה בזהר זמנא חדא תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רצא ואילך). 4) תענית כג, א. 5) ראה שו"ע או"ח סתקע"ה. סתקע"ט ס"א. 6) בחוקותי כו, יב. 7) סה"מ תרכ"ט ע' קצד ואילך. 8) לך-לך יז, א. 9) קה"ר פ"ז, א (ב).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אַחֲרֵיכֶם, כלומר, הליכה והתקדמות ברמה חיצונית בלבד וְכֵתִיב במקום
2 אחר "הַתְּהַלֵּךְ לְפָנָי", שְׁהוּא הַהֲלוֹךְ בְּבַחֲיַנְת פְּנִים הליכה
3 והתקדמות נעלית יותר, ברמה פנימית.
4 וְכֵן לְמַעְלָה יִשְׁנֶן שְׁתֵּי בַחֲיִנּוֹת אֵלוּ, דְּכִיּוֹן שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל
5 בַּמִּשְׁנָה "דַּע מַה לְמַעְלָה
6 מִמֶּךָ" ¹⁰, ולפי הפירוש הפנימי
7 הכוונה היא שעל האדם לדעת ולהכיר
8 בכך שְׁכַל הַעֲנִינִים שְׁלֵמַעְלָה
9 בְּאִלוּקוֹת, היינו איך ומה יתגלה
10 ויומשך לו מלמעלה למטה תְּלוּיִים
11 בְּעִבּוּדַת הָאָדָם ¹¹, הִנֵּה עַל-
12 יְדֵי עֲבוּדַת הָאָדָם בְּשֵׁמִי
13 בַחֲיִנּוֹת הַלּוֹף אֵלוּ, הֵן בַּבְּחִינַת
14 'אחוריים', הליכה רק בחיצוניות, והן
15 בחינת 'פנים', הליכה בפנימיות,
16 נַעֲשֶׂה גַם הַהֲלוֹף לְמַעְלָה
17 בְּשֵׁנֵי אֹפְנִים אֵלוּ שֶׁל 'אחוריים'
18 'רפנים' וכפי שממשיך ומבאר.
19 ג) וּבְאֹרֵי הַעֲנָן, הִנֵּה שְׁנֵי
20 אֹפְנֵי הַהֲלוֹף מְלַמְּעָה
21 לְמִטָּה וּמְלַמְּטָה לְמַעְלָה
22 בְּעִבּוּדַת הָאָדָם כְּפִי שֶׁהֵם
23 בְּקָלְלוֹת, באופן כללי, הֵם שְׁנֵי
24 הַעֲנִינִים תּוֹרָה שְׁהִיא עֲבוּדַת ה'
25 מְלַמְּעָה לְמִטָּה וְהַתְּפִלָּה שְׁהִיא עֲבוּדַת
26 ה' מְלַמְּטָה לְמַעְלָה, כְּפִי שֶׁמִּמְשִׁיךְ
27 וּמְבָאֵר.
28 דְּבַתְּפִלָּה כְּתִיב ¹² סֵלֶם מִצָּב
29 אֲרָצָה וְרֹאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה
30 וּפְסוּקַת זֶה הָאִמּוֹר בְּתוֹרָה בְּחֻלּוּמוֹ שֶׁל
31 יַעֲקֹב נִדְרַשׁ עַל עֵינֵי הַתְּפִילָּה שֶׁהָאָדָם
32 מִתְּפַלֵּל כִּשְׁהוּא נִמְצָא לְמִטָּה בְּאֶרֶץ
33 וּמִתְּחַבֵּר אֶל הָאִלוּקוֹת שֶׁבַשְׁמַיִם
34 לְמַעְלָה, שְׁהוּא עֲנָן הַהֲלוֹף
35 וְהַהֲתַעֲלוֹת וְהַהֲתַקְרְבוֹת שֶׁל הָאָדָם
36 לְאִלוּקוֹת מְלַמְּטָה לְמַעְלָה.
37 אֲמָנָם הַתּוֹרָה הִיא בַחֲיִנַת
38 "לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם" ¹³, וְלִשׁוֹן
39 זֶה הָאִמּוֹר לִגְבֵי הַמֶּן שֶׁאֵכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
40 בְּמִדְבָר, נִדְרַשׁ עַל הַתּוֹרָה שֶׁהָרִי בְּתוֹרָה כְּתִיב ¹⁴ "הֲלֹא כֹה דִּבְרֵי
41 כָּאֵשׁ", מָה אֵשׁ אֵינִי מְקַבֵּל טְמָאָה, אִף דִּבְרֵי תּוֹרָה אֵינִי

מְקַבְּלִין טְמָאָה ¹⁵, וגם אדם שאינו טהור ראשי ללמוד תורה, הֵינִי, ⁴²
שְׁגָם אִפִּילוּ נִשְׁמָה בְּגוֹף וְגַם כְּמוֹ שְׁהוּא בְּמִצָּב בְּלִתֵּי טְהוֹר, ⁴³
הִנֵּה גַם לְמִדּוֹר הַתּוֹרָה שְׁלוֹ הוּא כָּאֵשׁ כּו', שְׁזָהוּ לִימּוֹד הַתּוֹרָה ⁴⁴
עֲנָן הַהֲמִשְׁכָּה שֶׁל הַגִּילּוּי הָאִלוּקִי מְלַמְּעָה לְמִטָּה. ⁴⁵
וְכָשֶׁם שְׁהוּא בְּעִבּוּדַת הָאָדָם, ⁴⁶
שִׁישְׁנו גַם הִילּוֹךְ מְלַמְּטָה לְמַעְלָה, עֵינֵן ⁴⁷
הַתְּפִילָּה, וְגַם הִילּוֹךְ מְלַמְּעָה לְמִטָּה, ⁴⁸
עֵינֵן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ-כֵן יִשְׁנָם שְׁנֵי ⁴⁹
עֲנִינִים אֵלוּ גַם בְּסִדְר ⁵⁰
הַהֲשַׁתְּלֻשׁוֹת שֶׁל הָאֹרֵ הַנִּמְשָׁךְ ⁵¹
וּמִשְׁתַּלְּשֵׁל מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, וְהוּא ⁵²
עֲנָן בַּחֲיִנַת 'מְמַלְא כָל ⁵³
עֲלָמִין' הָאֹרֵ הָאִלוּקִי הַמּוֹגְבֵל ⁵⁴
הַמְתַּלְבֵּשׁ בְּנִבְרָאִים כְּמוֹ שֶׁהִנְשִׁמָּה ⁵⁵
מִמְלַאֵת אֶת הַגּוֹף וּבַחֲיִנַת 'סוֹבֵב ⁵⁶
כָּל עֲלָמִין' הָאֹרֵ הָאִלוּקִי הַבְּלִי ⁵⁷
מוֹגְבֵל הַמְּאִיר בְּעוֹלָמוֹת בְּדֶרֶךְ 'סוֹבֵב' ⁵⁸
וּמְקַיֵּם מְלַמְּעָה, וְשֵׁנֵי עֲנִינִים אֵלֶּה הֵם ⁵⁹
בְּדוּגַמַּת הַלִּיכָה מְלַמְּטָה לְמַעְלָה ⁶⁰
וְהַלִּיכָה מְלַמְּעָה לְמִטָּה, כְּפִי שֶׁמִּמְשִׁיךְ ⁶¹
וּמְבָאֵר. ⁶²
דְּהִנֵּה, בַּחֲיִנַת 'מְמַלְא כָל ⁶³
עֲלָמִין' הִיא בַּחֲיִנַת הָאֹרֵ ⁶⁴
הָאֱלֹקִי שֶׁמְתַּלְבֵּשׁ בְּכָל עוֹלָם ⁶⁵
וּבְכָל נִבְרָא בְּפִרְט לְפִי עֶרְפוֹ, וְלִפִּי ⁶⁶
יְכוּלְתוֹ לְקַלּוֹט וְלַחֲכִיל, שְׁלֹכֵן הוּא ⁶⁷
כָּא בְּאֶפְסוֹן שֶׁל הַתְּחַלְקוֹת ⁶⁸
לְאוֹפְנִים רַבִּים וְשׁוֹנִים, שְׁיֵשׁ בּוֹ ⁶⁹
כְּמָה וְכְמָה חֲלוּקֵי דְרָגוֹת ⁷⁰
הַבְּדִילִים מִהוֹתִיִּים לְפִי עֶרֶף חֲלוּקֵי ⁷¹
הַדְּרָגוֹת שֶׁבְּעוֹלָמוֹת, שְׁיֵשׁ ⁷²
בְּזָה חֲלוּקִים בְּדוּגַת הַשְּׁנוֹת שֶׁל ⁷³
הַעוֹלָמוֹת יֵשׁ הַבְּדִילִים שֶׁבְּאֵינֵי-עֶרֶף ⁷⁴
לְלֹא כֹל יַחַס וְהַשׁוּוּאָה, וְכְמוֹ ⁷⁵
הַחֲלוּקֵי הַהַבְּדֵל שֶׁבֵּין הָאֱלֹקוֹת ⁷⁶
שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת הָעוֹלָם ⁷⁷
הָרֵאשׁוֹן וְהַנְּעִלָה בִּיּוֹתָר מִבֵּין אַרְבַּעַת ⁷⁸
הַעוֹלָמוֹת הַכְּלָלִיִּים אֲצִילוֹת-בִּרְיָאָה- ⁷⁹
יְצִירָה-עֲשִׂיָה שְׁבוּ מְאִיר אֹרֵ אִלוּקֵי ⁸⁰
נַעֲלָה בִּיּוֹתָר וְהַכֵּל בְּטֵל לִגְבִּיו בְּבִטּוֹל מוֹחֲלֵט לְהָאֱלֹקוֹת שֶׁבְּעוֹלָם ⁸¹
הַעֲשִׂיָה הַתְּחַתּוֹן בִּיּוֹתָר מִבֵּין אַרְבַּעַת הַעוֹלָמוֹת, שְׁהוּא חֲלוּקֵי שֶׁבְּאֵינֵי- ⁸²

(10) אבות פ"ב מ"א. (11) ראה צוואת הריב"ש סקמ"ב. אג"ק מהוריי"צ ח"ג ע' שג (הועתק ב"היום יום" יג אייר). (12) ויצא כח, יב. זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקי"ז תמ"ה (פג, א). (13) של"ה במסכת פסחים שלו קסה, ב. (14) ירמי' כג, כט. (15) ברכות כב, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 לְמִטָּה וּמִלְמִטָּה לְמַעַלָּה שֶׁבַעֲבוֹדַת הָאָדָם בְּכָל אֶחָד מִשְׁנֵי
 46 הָעֲנִינִים, תּוֹרָה וּתְפִלָּה כְּלוּמֹר, בְּאוֹפֵן כְּלָלִי, הַתּוֹרָה הִיא עֲנִינֵי הַהִלּוּךְ
 47 מִלְמַעְלָה לְמִטָּה וְהַתְּפִילָּה הִיא עֲנִינֵי הַהִלּוּךְ מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, אֲבָל בְּפִרְסוּת
 48 יוֹתֵר גַּם בְּתוֹרָה יֵשׁ אֵת שְׁנֵי הָאוֹפְנִים וְגַם בְּתְפִילָּה יֵשׁ שְׁנֵי הָעֲנִינִים, כִּפִּי
 49 שֶׁמִּשְׁיָךְ וּמִבְּאֵר.
 50 וְהָעֲנִין בְּזָה, שֶׁבַעֲתְפִלָּה גּוֹפָא
 51 עֲצֻמָּה, יֵשׁ שְׁנֵי עֲנִינִים וְהֵם שְׂאוֹדוֹת
 52 אֲהַבְתָּ ה' (שְׁהִיא עֵינֵךְ הַעֲבוּדָה שֶׁכָּב
 53 שֶׁל הַתְּפִילָּה) נֶאֱמַר בְּקִרְיָאֵת שֶׁמֶע
 54 "וְאֲהַבְתָּ אֶת ה' אֱלוֹקֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ
 55 וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" וְעַנִּינֵין זֶה
 56 יִשְׁנֹה הַחֲלוּקִים הַהִבְדֵּל שֶׁבִּין
 57 הָעֲבוֹדָה ד' "בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל
 58 נַפְשְׁךָ" שְׁהִיא עֲבוּדָה בְּדִרְגָּה
 59 מְסוּיָמָה לְהָעֲבוֹדָה ד' "בְּכָל
 60 מְאֹדְךָ" 19 שְׁהִיא עֲבוּדָה נְעִילִית עוֹד
 61 יוֹתֵר, וְהַהִבְדֵּל בֵּין שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הוּא
 62 שֶׁהָעֲבוֹדָה ד' "בְּכָל לִבְבְּךָ
 63 וּבְכָל נַפְשְׁךָ" הִיא עֲבוֹדַת ה'
 64 שֶׁל יְהוָה הַמְתַּעוֹרֵר בְּאַהֲבַת ה' עִם
 65 עֲשָׂרָה כְּחוֹת הַנְּפֹשׁ (הַמְקַבְּלִים
 66 לַעֲשֵׂר הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, חֲכָמָה בִּינָה
 67 דַּעַת חֶסֶד גְּבוּרָה תְּפָאֵרֶת נֹצֵחַ הוֹד יִסוּד
 68 מְלָכוּת), שְׁהִיא אֲמִנָּם עֲבוּדָה גְּדוּלָּה
 69 וְחֻשׁוּבָה שְׁבָה הָאֵדָם מִפְּעִיל אֵת כֹּל
 70 כְּחוֹת נִפְשׁוֹ אֵךְ מְכַלֵּי־מִקּוֹם זֶה עֲבוּדַת
 71 ה' בְּמִדְיָהּ וְהַגְּבֻלָּה בְּהַתָּאֵם
 72 לְכּוֹחוֹת וְלִיְכוּלוֹת הַמּוֹגְבִּילִים שֶׁל
 73 הַנֶּפֶשׁ, וְהוּא עֲנִין הַהִלּוּךְ
 74 מִלְמִטָּה לְמַעַלָּה הַמּוֹגְבֵּל לִפִּי
 75 עֵרְכּוֹ שֶׁל ה' מִטָּה, הַתַּחְתּוֹן, הַמְהַלֵּךְ
 76 כִּלְפֵי מַעַלָּה, וְהָעֲבוֹדָה ד' "בְּכָל
 77 מְאֹדְךָ" הִיא הָעֲבוֹדָה
 78 דְּמִסִּירַת־נֶפֶשׁ שֶׁלְמַעַלָּה
 79 מִהַגְּבֻלָּה, כְּלוּמֹר, בְּעֲבוּדָה שֶׁל "בְּכָל
 80 לִבְבְּךָ" וּבְכָל נַפְשְׁךָ הָאֵדָם מִפְּעִיל אֵת
 81 כְּחוֹת נִפְשׁוֹ. וְאֵילוֹ בְּעֲבוּדָה שֶׁל "בְּכָל
 82 מְאֹדְךָ", עֲנִינֵי הַמְסִירוֹת נֶפֶשׁ, הוּא
 83 מְבַטֵּל אֵת הַכּוֹחוֹת שֶׁלוֹ וְאֵת הַמְהוּת
 84 שֶׁלוֹ וּמַתְּעֵלָה מֵעַל הַמְגַבְּלוֹת שֶׁלוֹ
 85 וְהוּא עֲנִין הַהִלּוּךְ מִלְמַעְלָה לְמִטָּה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּכּוֹחוֹת וְהָאֵדָם
 86 וְהַשְּׁפָעוֹת הַבָּאוֹת מִלְמַעְלָה.
 87 וְכִמּוֹ־כֵן בְּדוּמָה לֵאמֹר לַעֲלִיל שְׁבַתְפִילָּה יֵשׁ גַּם הִלּוּךְ מִלְמַטָּה לְמַעְלָה וְגַם
 88 הִלּוּךְ מִלְמַעְלָה לְמִטָּה יִשְׁנֵם שְׁנֵי עֲנִינִים אֵלּוֹ גַּם בְּתוֹרָה גּוֹפָא

1 עֲרֹךְ הַבְּדֵל לְלֹא כֹל יֵחַס וְהַשְׁוֵאָה. וְעַל זֶה עַל אֹר ה' מִמְלָא כֹל עֲלָמִין
 2 אֶמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל 16 בְּמִדְרַשׁ מֵהַנְּשֻׁמָּה מִמְלָאָה אֵת הַגּוֹף,
 3 כִּף הַקֶּבֶ"ה מִמְלָא אֵת הָעוֹלָם, כִּי יֵשׁ דִּמְיוֹן בֵּין אֹפֵן הַתְּלַבְּשוֹת
 4 הַנִּשְׁמָה בְּגוֹף לְאוֹפֵן הַתְּלַבְּשוֹת אֹר ה' מִמְלָא כֹל עֲלָמִין בְּעוֹלָמוֹת דְּקִשָּׁם
 5 שְׁהוּא בְּנִשְׁמָה שֶׁמִּמְלָאָה אֵת
 6 הַגּוֹף, שֶׁעֲקָרָה מִקּוֹם הַמִּשְׁכָּן
 7 הָעֵינֵי וְהַמְרֻכְזֵי שֶׁל הַנִּשְׁמָה הוּא
 8 בְּמִחַ שְׁבָרָאשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
 9 בְּתַנְיָא 17, וַיֵּשׁ גַּם בְּחִינַת
 10 הַנְּפֹשׁ הָאֵדָם שֶׁל הַנִּשְׁמָה כְּמוֹ
 11 שְׁהִיא מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּשָׂאֵר
 12 הָאֲבָרִים, וְעוֹד לְבְּחִינַת הַנְּפֹשׁ
 13 כְּמוֹ שְׁהִיא מִתְּלַבֶּשֶׁת וּמִשְׁפִּיעָה
 14 בְּעֵקֶב שְׁבָרָגֵל, חֲלֵק הָכִי
 15 תַּחְתּוֹן שֶׁבְּגוֹף, שְׂאִין זֶה דוּמָה לְכָל
 16 דוּמָה לְכָל לְבְּחִינַת הַנְּשֻׁמָּה
 17 שְׁבָרָאשׁ, וְהַהִבְדֵּל בֵּין הָאֵדָם
 18 הַנִּשְׁמָה בְּמִחַ שְׁבָרָאשׁ לְהָאֵדָם הַנִּשְׁמָה
 19 בְּעֵקֶב שְׁבָרָגֵל הוּא הַבְּדֵל שֶׁבֵּין עֲרוּךְ.
 20 הַגְּהָה כְּמוֹ־כֵן הוּא בְּבְּחִינַת
 21 אֹר ה' מִמְלָא כֹּל עֲלָמִין (מֵהַ
 22 שְׁהַקֶּבֶ"ה מִמְלָא אֵת הָעוֹלָם),
 23 שֶׁבָּא בְּהַתְּחַלְּקוֹת בְּהַבְּדִילִים
 24 וְהִלּוּקֵי דְרָגוֹת בְּכָל עוֹלָם לִפִּי
 25 עֲרֹכּוֹ וְאֵין לְהַשְׁוֹת בֵּין הָאֹר הָאֱלוֹקִים
 26 הַמְאִיר בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת לְאוֹר הָאֱלוֹקִים
 27 הַמְאִיר בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָה. וְלָכֵן
 28 הַהֲלִיכָה הַהָאֵרָה וְהַשְּׁפָעָה
 29 בְּעוֹלָמוֹת שֶׁבְּבְּחִינַת אֹר
 30 ה' מִמְלָא כֹּל עֲלָמִין הִיא
 31 הַהֲלִיכָה בְּהַגְּבֻלָּה וְהִיא מְצוּמְצֵמֶת
 32 וּמוֹתָאֵמֶת לְכָל עוֹלָם לִפִּי עֲנִינֵינוּ
 33 וְמַהוּתוֹ, וְהוּא עֲנִין הַהֲלִיכָה
 34 מִלְמִטָּה לְמַעַלָּה שְׁהִיא הֲלִיכָה
 35 מְגוּבְּלָת, לִפִּי עֲנִינוֹ שֶׁל ה' מִטָּה.
 36 מֵהַ־שְׂאִין־כֵּן הַהֲלִיכָה הַהָאֵרָה
 37 וְהַשְּׁפָעָה שֶׁל הָאֹר הָאֱלוֹקִים
 38 שֶׁבְּבְּחִינַת 'סוּבָב כֹּל עֲלָמִין'
 39 הִיא הַהֲלִיכָה בְּלֵי גְבוּל וְהִיא לֹא
 40 מְצוּמְצֵמֶת לִפִּי עֵרְכּוֹ שֶׁל כֹּל עוֹלָם, אֲלֵא
 41 מְאִירָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּמִידָה שׁוּוּה, וְהוּא עֲנִין הַהֲלִיכָה מִלְמַעְלָה
 42 לְמִטָּה וְהָאֹר מְאִיר כִּפִּי שְׁהוּא בֹא וּמִתְּגַלֵּה מִמְקוֹרֵי הָעֲלִיוֹן.
 43 וּבְפִדְוֵע 18 בְּקַבְלָה וְחִסְדוֹת שֶׁכָּל הָעֲנִינִים יִשְׁנֵם
 44 בְּכָלְלוֹת וּבְפִרְסוּתוֹת) יִשְׁנֵם שְׁנֵי אֹפְנֵי הַהִלּוּךְ מִלְמַעְלָה

(16) ויק"ר פ"ד, ת. וראה ברכות י, א. (17) פנ"א. (18) ראה חגיגה ו, סע"א. וש"נ. (19) ואתחנן ו, ה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 עצמה, והם 'גְּלִיָּא דְתוֹרָה' חלק הנגלה שבתורה היינו התלמוד וההלכה
2 ופְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה היינו הקבלה והחסידות. 'גְּלִיָּא דְתוֹרָה' היא
3 בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב-וְרָע²⁰, הִינּוּ שְׁשֵׁיכֶת לְמַצִּיאוֹת הָרַע,
4 וְעַד לְרַע כְּפָשׁוּטוֹ, וּמְכַל-שֶׁפֶן ואם חלק זה בתורה שייך לרע
5 כפשוטו, קל-וחומר שהוא שייך לְרַע
6 בְּדַקּוֹת וְדַקּוֹת דְדַקּוֹת. ולכן חלק
7 זה בתורה הוא בדרך הילוך מלמטה
8 (שם נמצא הרע) למעלה מֵה'
9 שְׁאִינְ-בֵן פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה
10 הִיא בְּחִינַת עֵץ-הַחַיִּים
11 שְׁלַמְעֵלָה מְטוֹב-וְרָע²⁰ ולכן
12 חלק זה בתורה הוא בדרך הילוך
13 מלמעלה (שם אין מקום לרע) למטה.
14 (ד) וְהִנֵּה אֵיתָא מוֹבָא בְּגִמְרָא²¹
15 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אָמַר
16 כּוֹי בְּזִמְן שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׂין
17 רְצוּנוֹ שֶׁל מְקוֹם, של הקדוש-
18 ברוך-הוא, מְלֹאכְתָן נַעֲשִׂית עַל-
19 יְדֵי אַחֲרִים, והם לא צריכים לעבוד
20 ולטרוח לפרנסתם שְׁנַאֲמַר²²
21 בנבואת ישעי' וְעַמְדוּ וְרִים וְרַעו
22 צֹאנְכֶם וְגו', וּמְבַאֵר
23 בְּמִאֲמָר²³ הַנּוֹכַח מִשְׁנַת תְּרַכ"ט,
24 שְׁעָנִין "עוֹשִׂין רְצוּנוֹ שֶׁל
25 מְקוֹם" הוּא עֲנִין הָעֲבוּדָה
26 ד'בְּכָל¹⁹ מֵאֲדָךְ"²⁴, שהיא,
27 כאמור לעיל, אהבת ה' במסירות נפש,
28 שְׁעַל-יְדֵהָ באמצעות עבודה זו
29 מִמְּשִׁיכִים מלמעלה למטה ומגלים
30 בעולם את בְּחִינַת 'סוֹבֵב כָּל
31 עֲלָמִין', האור האלוקי הבלתי-גבול,
32 וּמוֹכֵן שְׁעָנִין זֶה גִּלּוֹי אֱלוֹקוֹת
33 בעולם בצורה כל כך נעלית וְהִנֵּה
34 לְעַתִּיד-לָבֹא, שְׁאֵץ בִּימּוֹת הַמִּשְׁחָה
35 יִקְוִים הַיְעוּד הַנּוֹבֵא הַנּוֹכַח
36 "וְעַמְדוּ וְרִים וְרַעו צֹאנְכֶם".
37 אֲמַנְם, אֶף-עַל-פִּי שְׁעָנִין זֶה
38 יְהִיָּה בצורה מושלמת רק לְעַתִּיד-
39 לָבֹא, וְאֵלּוֹ בְּנוֹגַע לְזִמְן
40 שְׁקָדָם בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ אֲמַרְוּ²¹
41 בגמרא, בהמשך לדברים אלו של רבי
42 שמעון בן יוחאי הֲרַבְּהָ עֲשׂו
- כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל וְעַלְתָּה בִּידָן, וּרְבִים אַחֲרִים עֲשׂו כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
בֶּן יוֹחָאי וְלֹא עַלְתָּה בִּידָן, וּמִזֶּה מוֹכֵן שְׁבוּמֵן הוּא אִי אִפְשָׁר לַעֲבוֹד
אֵת ה' בְּדִרְגָה כֹּל כֵּךְ נַעֲלִית מִכָּל-מְקוֹם עַל-יְדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
יוֹחָאי שְׁלֹדַעְתוֹ כֵּן יֵשׁ מְקוֹם לַעֲבוּדַת ה' כּוֹי גַם בּוֹמֵן הַגְּלוּת נִפְתַּח
הַצְּנוּר וּנְצוּרָה הַאֲפֻשְׁרוֹת
לְהַמְשִׁכָּה זוֹ שֶׁל הַתְּגִלּוֹת אֹר
ה'סוֹבֵב כֹּל עֲלָמִין בעולם על ידי
עֲבוּדַת ה' שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲלֵא
שְׁאֵץ בִּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרִי יוֹחָאי הָיָה
זֶה עֲדִין רַק לִיחִידֵי סְגוּלָּה,
וּבְזִמְנִים מִיְחָדִים, היינו לא לכל
אֶחָד אֲלֵא לִיחִידִים בְּעֵלֵי דְרַגָּה גְבוּהָה
וְלֹא כֹּל זִמְן אֲלֵא בְּעַת רְצוֹן מִיּוּחָדָת
וְאַחֲרֵי-כֵן בְּזִמְן הָאָרִיז"ל הִנֵּה
"מִצְוָה לְגִלּוֹת זֹאת
הַחֻקָּה"²⁵, שֶׁל תּוֹרַת הַסּוּד,
פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, וּבְכַפְרֵט עַל-יְדֵי
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, הָרֹאשׁ
וְהַמְּיַסֵּד שֶׁל הַחֲסִידוֹת
הַכְּלָלִית, וְגִילָה אֵת פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה
יֹתֵר מֵאִשֶׁר בְּדוּרוֹת שְׁקַדְמוֹ לוֹ
וּבְכַפְרֵט עַל-יְדֵי אֲדָמוֹ"ר
הַזֶּקֶן, הָרֹאשׁ וְהַמְּיַסֵּד שֶׁל
חֲסִידוֹת חֲב"ד, שְׁגִילָה אֵת
פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה עוֹד יֹתֵר עַל יְדֵי
שְׁהַמְשִׁיחַ פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה
בְּהִבְנָה וְהַשְׁגָּה בְּחֻקָּה-
בִּינָה-וְדַעַת שֶׁל הַשֶּׁכֶל הָאֲנוּשִׁי,
וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֻקְבוֹת הַתְּגִלּוֹת שֶׁל
פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּשֶׁכֶל, נִמְשָׁךְ הַדְּבַר
גַּם בְּכָל שָׂאֵר כַּחוֹת הַנְּפֻשׁ,
שְׁהָרִי הַמַּחֲ שְׁלִיט עַל הַלֵּב²⁶,
וְהַשֶּׁכֶל שׁוֹלֵט עַל הָרַגֶּשׁ וּפּוֹעֵל בּוֹ
וּמִשְׁפִּיעַ עָלָיו, הִנֵּה עֲכָשׁוּ אַחֲרֵי
הַתְּגִלּוֹת תּוֹרַת חֲסִידוֹת חֲב"ד
וְהַשְׁפַּעְתָּה נִמְשָׁךְ הַעֲנִין לְכֹלֶם
וְלֹא רַק לִיחִידֵי סְגוּלָּה, כִּפִּי שְׁהִיָּה
בְּעֵבֶר, הִינֵנּוּ, שְׁאֲצֵל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד גַּם מִי שְׁעוֹדִין לֹא הִגִּיעַ לְדִרְגוֹת
גְבוּהוֹת בְּעֲבוּדַת ה', צְרִיכָה לְהִיּוֹת
הָעֲבוּדָה ד'בְּכָל מֵאֲדָךְ",
עֲבוּדַת ה' בְּהַתְּעוּרוֹת אַהֲבַת ה'

(20) רע"מ בוח"ג קכד, ב. הובא ונתבאר בתניא אגה"ק סכ"ו (קמב, א ואילך). (21) ברכות לה, ב. (22) ישעי' סא, ה. (23) סה"מ שם ע' קצו. (24) ראה חדא"ג מהרש"א ברכות לה, ב. אור תורה להרב המגיד נג, ד. לקו"ת שלח מב, ג. (25) אגה"ק שם (קמב, ב). (26) תניא פרק יב (יז, א) מוז"ג רכד, א. פנ"א (עא, סע"ב).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

עבודת ה' מתוך ביטול מוחלט של הישות העצמית והתעלות מכל המגבלות, 43
 ולכן צריכה להיות התורה אחרי ההכנה וההקדמה של התפלה 44
 דוקא, בכדי שגם למוד התורה על אף שבמהותו הוא עניין של 45
 הבנה והשגה שכלית וקשור עם מציאות האדם ?יהיה חדור עם 46
 המסירות-נפש שבתפלה. 47
 וזהו גם-כן ההסבר לפי פנימיות 48
 הדברים לכך שמצינו בגמרא גבי 49
 רבי שמעון בן יוחאי, שאף 50
 ש"תורתו אומנותו" 28 ולא היה 51
 מפקיט מלימוד התורה לשום דבר, בכל 52
 זאת היה אצלו גם ענין 53
 התפלה, פעמים לפעמים, היינו 54
 מזמן לזמן, הוי מצלי, היה מתפלל 55
 פעמים לפעמים הוי קרא 56
 קריאת שמע, היה קורא קריאת 57
 שמע הינו, שהתורה לא הייתה 58
 תורה של הבנה והשגה בלבד אלא 59
 היתה חדרה בענין התפלה 60
 ענין המסירות נפש וביטול המציאות. 61
 וכיון שעקר ענין "בכל 62
 מאדך" עבודת ה' במסירות נפש 63
 הנקראת 'עושים רצונו של מקום' 64
 יהיה לעתיד לבא (פנ"ל) ולכן 65
 גם עיקר קיום היעוד 'ועמרו זרים ורעו 66
 צאנכם' יהיה לעתיד לבוא, הנה 67
 עכשו שנמצאים אנו בזמן 68
 דעקבתא דמשיחא, בסוף 69
 הגלות, כאשר פעמי המשיח כבר 70
 נמצאים ועומדים כבר קרוב לביאת 71
 המשיח, כיוון שנמצאים בתקופה 72
 שהיא זמן "ופוצו מעינותיה 73
 חוצה" 29, וכידוע, שמלך המשיח 74
 אמר לבעל-שם-טוב שכאשר המעינות 75
 שלו, היינו המעינות של תורת 76
 החסידות, יפוצו ויתפשטו בעולם, אזי 77
 יבוא משיח, ובזמן כזה צריכה 78
 להיות העבודה ד"בכל 79
 מאדך" האמורה לעיל ביתר 80
 שאת, ובאפן שתמשך ותחדור ותפעל בכחות חקמה-פינה-דעת 81
 כוחות השכל וכל שאר כחות הנפש היינו הרגש וכר' עד לכח 82
 המעשה שהוא הכוח התחתון והנחות בכוחות הנפש, שבכלם תהיה 83
 המשכת בחינת הבלי-גבול, והינו, שגם אפילו העבודה 84

בתפילה בלי גבול, ועל-דרך-זה בתורה צריך להיות למוד 1
 פנימיות התורה וכל זה הוא הילוך מלמעלה למטה, כמבואר לעיל. 2
 ועוד זאת, מלבד האמור לעיל שלאחר גילוי פנימיות התורה יש בלימוד 3
 התורה הן את ענין ההילוך מלמעלה למטה והן את ענין ההילוך מלמטה 4
 למעלה, על ידי התגלות פנימיות 5
 התורה נפעל דבר נוסף, והוא שענינו 6
 של רבי שמעון בן יוחאי הוא 7
 שפעל ההתקשרות והחיבור 8
 של פנימיות התורה עם 9
 גליה דתורה' שלא יהיו כשני 10
 דברים נפרדים, ופעולת החיבור 11
 והקישור היא שהמשיך רבי שמעון 12
 בר יוחאי פנימיות התורה בגלוי 13
 בגולה דתורה' וגם כשלומדס 14
 את חלק הגולה שבתורה, אפשר וצריך 15
 למצוא בו עצמו את עניני פנימיות 16
 התורה. 17
 והמשמעות והתוכן של החיבור הזה 18
 בעבודה בעבודת ה' של כל אחד 19
 ואחד הוא ענין המשכת בחינת 20
 "בכל מאדך" עבודת ה' למעלה 21
 ממדידה והגבלה בבחינת "בכל 22
 לבבך ובכל נפשך" בתוך עניני 23
 עבודת ה' שהם כן במדידה והגבלה, 24
 שגם בחינת "בכל לבבך 25
 ובכל נפשך" שלכאורה זו עבודת 26
 ה' במידה מוגבלת ומצומצמת ?יהיו 27
 חדורים בענין "בכל מאדך", 28
 בלי גבול וגם בהם יורגש שעבודת 29
 ה' אמיתית היא למעלה ממדידה 30
 והגבלה. 31
 ובכללות עניין זה של החדרת 32
 עבודת ה' למעלה מהגבלות, בכל 33
 מאורך, גם בשלבים הנמוכים של 34
 עבודת ה', הוא חבור התורה 35
 שענינה הבנה והשגה, דבר מוגבל 36
 עם התפלה שענינה מסירות נפש, 37
 למעלה ממדידה והגבלה, כמאמר 38
 רבותינו ז"ל 27 בגמרא על אחד החכמים שאיחל לעצמו שתהא 39
 תפילתי סמוכה למטתלי, מיד עם הקימה מהשינה הינו, שלמורד 40
 התורה צריך להיות אחר התפלה דוקא ולכן יש להסמין את 41
 התפילה לקימה מהמיטה, כי תפלה הוא ענין המסירות-נפש 42

(27 ברכות ה, ב. וראה לקו"ת ברכה צו, ב. 28) שבת יא, א. 29) ראה אגה"ק דהבעש"ט – נדפסה בכתר שם טוב בתחילתו. ובכ"מ.

יום ג' פרשת בהר-בחוקותי, ל"ג בעומר, ה'תשכ"ט

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בפעל בקיום המצות שלכאורה היא פעולה חיצונית ואין הנפש נרגשת
2 בה כל כך, ובפרט מצות הצדקה שהיא שקולה כנגד כל
3 המצות³⁰, תהיה בלי מדידה והגבלה. ואף שגם בצדקה
4 ישנן כמה הגבלות כמבואר בהלכה כללים לגבי נתינת מעשר וחומש
5 וכד', הרי מבאר בארכה
6 באגרת הקדש³¹ שבספר
7 התניא, ובקללות גם באגרת
8 התשובה³² חלק נוסף מספר
9 התניא, שנתנית הצדקה יכולה
10 להיות באפן ד"בכל מאדף"
11 היינו ללא גבול. וכינון ש"צדקה
12 שקולה כנגד כל המצות",
13 הרי מוכן מזה שגם בכל
14 המצות אפשר יכול להיות
15 האפן ד"בכל מאדף" ולמרות
16 שלמצות יש כללים והלכות אין
17 לקיימן, קיום המצוות יכול להיות 'בכל
18 מאודך', ללא הגבלות.
19 ה) וכן כשם שנתבאר לעיל שגם
20 בלימוד התורה וגם בעבודת התפילה
21 'יכול לבכר ובכל נפשך' וגם בקיום
22 המצוות שמצד מהותם הם מוגבלים,
23 יכולה להיות גם עבודה 'בכל מאודך',
24 למעלה מהגבלות, כך הוא גם
25 בנוגע לאפן ההנהגה האלוקית
26 מלמעלה, שאף-על-פי
27 שנמצאים בחשך פפול
28 ומכפף בזמן הגלות, ואין זה
29 כלל ענין מצב של גאולה
30 (על-דרך שמצינו בזמנו של
31 רבי שמעון בן יוחאי שהיה
32 אז גלות מר כו' ורבי שמעון
33 עצמו נרדף ונאלץ לברוח ולהסתור),
34 מכל-מקום הקב"ה עוזר
35 עכשו למרות חושך הגלות ונותן
36 ברכה והצלחה גם בנוגע
37 להנהגת בני-ישראל בדרך
38 הטבע, שענין המרירות
39 והעלם והסתור שכל אלה הם
40 מאפיינים של הגלות הם פעננים
41 של הבנה בלמוד התורה
42 ובקיום המצות שצריכים להיות
43 מתוך מאמץ וניעה רבה, אבל

(30) ב"ב ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א. (31) סוסי (קטו, סע"ב ואילך). (32) פ"ג (צג, א). (33) תהלים קכא, הו. (34) שם צא, ז. (35) קה"ר ושהש"ר בתחלתו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יְדִי הַהֲנִהְגָה עִתָּהּ עַל אֶף שְׁעָרֵינִי נִמְצְאִים בְּגִלּוֹת מִתּוֹךְ בִּטְחוֹן תְּזַק
2 בְּהֶקֶב־הָ שִׁישְׁמוֹר וַיִּגַן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כַּמּוֹר, יְקוּיִם מִה שֶׁכְּתוּב
3 בַּתְּהִלִּים³⁶ מְלָכֵי צְבָאוֹת יִדְדוֹן יִדְדוֹן גּו', שְׁאֲמוֹת הָעוֹלָם
4 יִתְנַדּוּ וַיִּשְׁלְכוּ (מ'וֹאֲרָפֶט זַי אַרְוִיס מְשֻׁלְכִים אוֹתָם הַחוּצָה)
5 מִתּוֹךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנִעְשָׂה
6 וְנִצְחוֹן גְּמוֹר שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל
7 אוֹרְבֵּי־הֶם, לֵאלֹא מֵאֲמֹן רַב אֵלָא עַל-
8 יְדֵי הַשְּׂתַדְלוֹת קִטְנָה בְּיוֹתֵר,
9 רַק בְּכַדִּי שְׂתַהֲיָה אַחִיזָה
10 לְשִׁמְרִיהַּ הַאֲלוּקִית בְּדֶרֶךְ הַטְּבַע,
11 וְנִצְחוֹן גְּמוֹר זֶה שֶׁנִּפְעַל עוֹד
12 בְּזִמְן הַגְּלוּת, נִעְשָׂה גַם הַכְּנָה
13 וְהַקְדָּמָה וְכָלִי רְאוּי לְכַן שְׁיִסְתֵּם
14 הַגְּלוּת הַמֵּר לְגַמְרֵי, וַיִּתְחַיֵּל
15 עֲנִין 'אַתְחַלְתָּא דְגְּאוּלָּה',
16 וְאַחֲרֵי-כֵן תְּבוּא הַגְּאוּלָּה
17 הָאֲמַתִּית וְהַשְּׁלָמָה עַל-יְדֵי
18 מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ.
19 (ו) וְהַעֲנִין בְּזָה כַּמּוֹר לְעִיל שְׁעוֹר
20 בְּזִמְן הַגְּלוּת יֵשׁ שְׁמִירָה וְהַגְנָה שֶׁל
21 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל-
22 דֶּרֶךְ הַמְּבוּאָר לְעִיל שֶׁגַם בְּעִבּוּדָה שֶׁל
23 'בְּכַל לְבַבךָ וּבְכַל נַפְשְׁךָ' יֵשׁ פְּעוּלָה
24 וְהַשְׁפַּעָה שֶׁל הַעֲבוּדָה 'בְּכַל מֵאוֹדךָ',
25 כְּפִי שֶׁהִיא בָּאָה לְיַדִּי בִּישׁוּי בְּכָל־לֹת
26 הַעֲבוּדָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
27 מִיִּשְׂרָאֵל, שְׁצָרִיף לְעִשׂוֹת בְּזָה
28 הַחֲדוּת עֲנִיין הַמְּסִירוֹת נִפְשׁ, 'בְּכַל
29 מֵאוֹדךָ' בְּכַל פְּרִטֵי עֲבוּדַת ה', אֵת
30 הַתְּלוּי בּוֹ כְּכֹל עֲבוּדָתוֹ בְּמִשְׁךָ
31 כָּל הַיּוֹם כְּלוֹ גַם בְּעֲנִינִים
32 שֶׁלְכַאוֹרָה שִׁיכִים לְדַרְגוֹת יוֹתֵר
33 נִמּוּכוֹת, כְּפִי שֶׁמְשִׁיחַ וּמְבַאָר.
34 דְּהַגָּה, רֵאשִׁית הַעֲבוּדָה
35 וְעִקְרָהּ וְשִׁרְשָׁהּ הַהֲתַחֲלָה, הַעִיקָר
36 וְהַבְּסִיס לְעִבּוּדַת ה' הוּא עֲנִין
37 קְבֻלַּת-עַל³⁷, שֶׁהָאֵדָם מִקְבֵּל עַל
38 עֲצֻמוֹ עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְקָשׁוֹר עֲנִין
39 הַקְּבֻלַּת-עוֹל שֶׁתּוֹכְנֵהּ הוּא בִּישׁוּל
40 הַמְּצִיאוֹת הָאִישִׁית וְהַרְצוּנוֹת הָאִישִׁים
41 כְּלִפֵּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עִם עֲנִין
42 הַמְּסִירוֹת-נִפְשׁ ד'כָּכֵל

מֵאֲדָךְ" שֶׁבְּפָרְשָׁה רֵאשׁוֹנָה דְקִרְיַאת-שְׁמַע הַמְּבוּאָר לְעִיל
(וְהוּא עֲנִין "תְּפִלְתֵּי סְמוּכָה לְמִטְתִּי" הֵינּוּ עֲבוּדַת ה' שֶׁהָאֵדָם
עוֹסֵק בָּהּ תִּיכַף בְּתַחֲלִיל הַיּוֹם). וּמְסִירוֹת-נִפְשׁ זו, שֶׁהִיא הָרֵאשׁוּ
וְהַהֲתַחֲלָה שֶׁל עֲבוּדַת ה' צָרִיף לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵי-כֵן שִׁיחִיהָ לַה פְּעוּלָה
וְהַשְׁפַּעָה גַם בְּעִבּוּדָה ד'כָּכֵל
לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם" לְמִוֹת
שֶׁלְכַאוֹרָה זו עֲבוּדָה בְּדַרְגָה יוֹתֵר נִמּוּכָה
וְלֹא זוֹ בְּלַבָּד שֶׁהַמְּסִירוֹת-נִפְשׁ
וְהַקְּבֻלַּת-עוֹל צָרִיכִים לְקַבֵּל בִּישׁוּי בְּכַל
הַרְמוֹת וּבְכַל הַדְּרָגוֹת שֶׁל עֲבוּדַת ה'
אֵלָא צָרִיף לְהַמְשִׁיךְ אֵת פְּעוּלַתָּה
וְהַשְׁפַּעָתָה עַד "וְאִסְפַּתְּ דְגָגָךְ
וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהַרְךָ"³⁸ הֵינּוּ גַם
כַּאֲשֶׁר עוֹסְקִים בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם (דְּכִיּוֹן
שֶׁנִּמְצְאִים עֲדִין בְּזִמְן הַגְּלוּת,
הָרֵי הַעֲבוּדָה בְּמִשְׁךָ כָּל הַיּוֹם
כְּלוֹ אַחֲרֵי הַתְּחִלַּת הַעֲבוּדָה בְּתַפִּילָה
הִיא בְּעֲנִינִים אֵלוֹ שֶׁל עִסּוֹק
בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם כְּמוֹ עֲבוּדַת הָאֲדָמָה),
וְהֵינּוּ שְׁגַם בְּעִבּוּדָה בְּדַבְרִים
הַפְּשׁוּטִים שֶׁבְּמִשְׁךָ כָּל הַיּוֹם
כְּלוֹ, הוּא זוֹרַע אֵת הַמְּסִירוֹת-
נִפְשׁ וִישׁ לַה הַשְׁפַּעָה. וְכִדְּוַע³⁹
בְּתוֹרַת חֲב"ד פְּתַגָּם וְתוֹרַת
רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵינוּ, שֶׁהַרְגָעִים
דְּמְסִירוֹת-נִפְשׁ בְּקִרְיַאת שְׁמַע
צָרִיכִים לְהַמְשִׁיכֶם
(פֶּאֲרִשְׁפְּרִיטֵן לְהַרְחִיב וּלְהַפִּיץ
אוֹתָם) בְּמִשְׁךָ כָּל הַיּוֹם בְּאִפְּן
שֶׁיִּפְעְלוּ וְתַחִיהָ לָהֶם הַשְׁפַּעָה עַל
כָּל עֲנִינֵי הַיּוֹם כְּלוֹ, שְׁגַם
הַעֲנִינִים בְּעִבּוּדַת ה'
שֶׁבְּחִיצוֹנֵיהֶם הֵם בְּמִדְרָה
וְהַגְּבֻלָּה, כְּמוֹ הָאֲמֹר לְעִיל אוֹדוֹת
אֶהְבֵּת ה' 'בְּכַל לְבַבךָ' וּבְכַל נַפְשְׁךָ'
וְכַלּוֹת קִיוֹם הַמְּצוּוֹת הַמַּעֲשִׂוֹת, וּבְכַל
זֹאת יְהִי נִפְרָ בְּהֶם שְׁעוֹשָׂה
זֹאת יְהוּדִי שֶׁהוּא 'בְּעַל
מְסִירוֹת-נִפְשׁ' (א) מְסִירוֹת-
נִפְשׁ אִיד יְהוּדִי שֶׁל מְסִירוֹת-נִפְשׁ),
שְׁאֵז כַּאֲשֶׁר בְּכַל דְּבַר יֵשׁ רוּשָׁם
וְהַשְׁפַּעָה שֶׁל עֲנִין הַמְּסִירוֹת-נִפְשׁ, אוֹי

(36) שם סח, יג ובפירוש"י. – הקאפיטל שהתחילו לומר ב"א ניסן שנה זו (ראה סה"מ י"א ניסן ח"א ע' 1 ואילך). וראה גם ד"ה והחרים גו' דאחרון של פסח ספ"ח (לעיל ע' 103). (37) תניא רפ"מ"א. (38) עקב יא, יד. (39) ראה סה"ש תרצ"ט ע' 339 ואילך. וראה גם קונטרס ענינה של תורת החסידות סוס"ט ואילך (תו"מ חמ"ה ע' 266 ואילך).

ביאור בדרך אפשר

1 הנה גם כל הענינים כפי שהם במדידה והגבלה, הרי הם
 2 באפן אחר לגמרי נעלה הרבה יותר, כי למרות שהם נראים כדברים
 3 מוגבלים, ניכרת בהם הפעולה וההשפעה של המסירות-נפש.
 4 ועל-ידי-זה ש'ממשיכים' ומרחיבים את ההשפעה של המסירות-נפש על

5 כל הענינים והעיסוקים במשך כל
 6 היום כולו ממשיכים מלמעלה
 7 למטה ומביאים לידי גילוי את ברפת
 8 הו', שאפילו ענין הגשמים
 9 שעל דרך הרגיל יכולים
 10 לפעל על-ידי תפלות
 11 ותעניות, בפסק-דין ב'שלחן
 12 ערוף', אודות פרטי הזמנים שאם
 13 הגשמים התעכבו עד אז, גוזרים
 14 תעניות ופרטי ההלכות של תעניות אלו
 15 שגהו פסק-דין שנה בכל
 16 הזמנים ולא ייתכן שינוי בהלכות
 17 הפסקות בתורה, מכל-מקום הנה
 18 בדורותינו אלה, ובפרט
 19 בעקבתא דמשיחא, קרוב יותר
 20 לביאת המשיח פועלים זאת את
 21 ירידת גשמי הברכה על-ידי
 22 תוספת התמדה ושקידה
 23 בלמוד התורה בכלל
 24 ובפנימיות התורה תורת
 25 החסידות בפרט, כמו רבי שמעון בר
 26 יוחאי שפעל ירידת גשמים לא על ידי
 27 תעניות אלא על ידי אמירת תורה
 28 ובאפן שממשיכים את
 29 פנימיות התורה בהנהגה
 30 והשגה גם בעניני נגלה
 31 דתורה, ועד להמשכת הפעולה
 32 וההשפעה של פנימיות התורה גם
 33 לכחות הגלויים של האדם
 34 בהקמה-בינה-ודעת שלו,
 35 ועל-ידי-זה פועלים גם
 36 שימשך ו'ונתתי גשמיכם
 37 בעתם' 40, ירידת הגשמים
 38 כפשוטם, וכולל גם כל
 39 המשכת הברכות מהקב"ה
 40 ולא רק גשמים בלבד (כמבאר
 41 במפרשי התורה 41), ובנוסף לכך
 42 פועלים עוד, ושההמשכה תהיה
 43 מתוך מנוחה שמחה וטוב

ביאור בדרך אפשר

לכב. וכל זה נעשה על-ידי העבודה הנעימה עבורה שאין בה
 צער וטירחה אלא עונג בלמוד התורה, בשני חלקי התורה נגלה
 דתורה' ופנימיות התורה, ועד שנעשים שני החלקים הללו
 "תורה אחת (לכלנה) 42, בין ש'מחצתי ואני ארפא' 43,

44 כלשון הכתוב בשירת האזינו, ולפי
 המשמעות הפנימית הינו,
 שמסירים את המחיצה
 שישנה אצל אחרים המבדלת
 בין גלוי דתורה' לפנימיות
 התורה 44, ונעשה למוד אחד,
 כי הפעולה וההשפעה של פנימיות
 התורה מגיעה וחודרת גם לחלק הנגלה
 והלמוד בתורה הוא באפן
 ש'מביא לידי מעשה' 45,
 כלומר, שיש קשר ישיר וחיבור בין
 הלימוד והמעשה, והענין והתוכן של
 הלימוד מקבלים ביטוי במעשה
 והינו, שאף-על-פי שהעשייה
 קיום המצוות בפועל היא במדידה
 והגבלה, תפילין עם ארבע פרשיות,
 ציצית עם ארבע כנפות וכד' מכל-
 מקום יש בזה במעשה המוגבל
 הענין שלמעלה ממדידה
 והגבלה, "בכל מאדך".
 ז והיו הביאור במובא בתחילת
 המאמר מה שכתוב בזהר
 "זמנא חדא הנה צריכא
 עלמא למטרא", פעם אחת היה
 צריך העולם לגשם וכאשר דרש
 רבי שמעון בן יוחאי
 בפנימיות התורה ירדו
 גשמים, פי על-ידי למוד
 פנימיות התורה, הנה בכל
 עת שיש צורך בעולם להשפעה
 וברכה ומסוימת - והרי תמיד
 זקוקים לברפת הו' - נמשכת
 ברפת הו' מידו המלאה
 הפתוחה הקדושה והרחבה 46
 של הקדוש-ברוך-הוא, ובלי

מאדך".
 ז והיו מה שכתוב בזהר "זמנא חדא הנה
 צריכא עלמא למטרא", וכאשר דרש
 רבי שמעון בן יוחאי בפנימיות התורה ירדו
 גשמים, פי על-ידי למוד פנימיות התורה, הנה
 בכל עת שיש צורך בעולם - והרי תמיד זקוקים לברפת הו' - נמשכת ברפת
 הו' מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה 46, ובלי מדידה והגבלה, שגהו

(40 בחוקותי כו, ד. 41) ראה רמב"ן ע"פ. (42) ע"פ שלח טו, טז. תניא ספמ"ו. (43) האזינו לב, לט. (44) המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ה (סח"מ תרל"ח ע' קנב ואילך). (45) ראה קידושין מ, ב. ב"ק יז, א. (46) ברכה שלישית דברכת המזון.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מְדִידָה וְהַגְבֵּלָה, שְׁזָהוּ הַחֲדוּשׁ בְּדַרְכּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
 2 יוֹחָאֵי, שְׁעֵנִין הַבְּלִי-גְבוּל (הַתּוֹכֵן שֶׁל 'בְּכָל מֵאוּדָן', מִסִּירוֹת נֶפֶשׁ) נִיכָר
 3 וְנִרְשָׁה בְּכָל דָּבָר וְדָבָר וְכַנְ"ל שְׁאֵף-עַל-פִּי שֶׁ"הַרְבֵּה עָשׂוּ כְּרַבִּי
 4 שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ" לְעַבּוֹד אֶת ה' בְּדֶרֶךְ זוֹ,
 5 מִפְּלִ-מְקוֹם לְאַחֵר מִכֵּן לְאַחֲרֵי
 6 שֶׁ"פִּתַּח" רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי וְכַנְ"ל הַחֲדוּשׁ בְּדַרְכּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, וְכַנְ"ל
 7 יוֹחָאֵי וְסָלַל אֶת הַדֶּרֶךְ לָךְ, וְאַחֲרֵי-
 8 כֵּן הִגְלוּי שֶׁל הָאֲרִיז"ל, שְׁאֵף-עַל-פִּי שֶׁ"הַרְבֵּה עָשׂוּ כְּרַבִּי
 9 וְאַחֲרֵי-כֵּן הִגְלוּי שֶׁל הַבַּעַל-
 10 שֵׁם-טוֹב, עַד לְהִגְלוּי שֶׁל
 11 אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן וְרַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הָאֲרִיז"ל, וְאַחֲרֵי-כֵּן הִגְלוּי שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-
 12 נְשִׂיאֵינוּ שֶׁלְאַחֲרָיו עַד נִשְׂאָה
 13 דִּרְנָנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם הוֹסִיף עוֹד
 14 וְעוֹד בְּגִלּוּי וְהַתְּפֹשֶׁטוֹת פְּנִימוֹת
 15 הַתּוֹרָה, אֲזַי יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ
 16 וְלַהֲבִיא לִידֵי גִלּוּי וְלִידֵי בִטּוּי אֶת
 17 הָעֲנִינִים שֶׁל פְּנִימוֹת הַתּוֹרָה
 18 בְּנִגְלָה דְתוֹרָה' בְּגִלּוּי, וְגַם
 19 לְהַמְשִׁיךְ הָעֲנִינִים דְּ"בְּכָל
 20 מְאֻדָּךְ" עֲנִינֵי הַמִּסִּירוֹת נֶפֶשׁ
 21 וְהַבִּיטוּל, כַּמְבוֹאֵר לְעִיל בְּאִרְכּוֹת,
 22 בְּכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁבְּכָל הַיּוֹם
 23 כְּלוּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיכִים
 24 בְּרַפְת הוֹי' שִׁיְהִיָּה כְמוֹ שְׂכָתוֹב
 25 בְּתוֹרָה עַל הַזְּמַן שֶׁבּוּ הֵייתָ מֵכֵת
 26 חוֹשֶׁךְ בְּמִצְרַיִם "לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 27 אֹרֵךְ בְּמוֹשְׁבוֹתֵם"⁴⁷, הִנְיֹו,
 28 שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם, בְּכָל
 29 'מוֹשְׁבוֹתֵם' הֵן בְּחוּץ-לְאֶרֶץ הֵן
 30 בְּאֶרֶץ-הַקִּדְשׁ, יְהִיָּה אֲצִלָּם
 31 אֲצִל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹרֵךְ לְמַעַלָּה
 32 מִדֶּרֶךְ הַטֵּבַע לְגַמְרֵי, וּבְאֶפְסוֹ
 33 שְׁבַע-שָׁנָה קָטָנָה בְּלִבָּהּ, אֲחִיזָה
 34 בְּעֵלְמָא וְלֹא יִתֵּר בְּעֵנִי הַטֵּבַע,⁴⁸

מִמְּשִׁיכִים בְּרַפְת הוֹי' לְמַעַלָּה מִדֶּרֶךְ הַטֵּבַע כְּפִשּׁוּטוֹ בְּכָל הָעֲנִינִים הַגְּשָׁמִיִּים, לְמַטָּה
 הָעֲנִינִים הַגְּשָׁמִיִּים, לְמַטָּה מִדֶּרֶךְ הַטֵּבַע כְּפִשּׁוּטוֹ בְּכָל הָעֲנִינִים הַגְּשָׁמִיִּים, לְמַטָּה
 הַמְּשִׁיכִים עַד לְבִנְיָי, חֵיִי, וּמְזוּנֵי רְיוּחֵי,
 וְעַל-אֲחַת-כְּפֵה-וְכִמְהָ שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם וְשִׁלּוּהָ
 וְשִׁקְטָה, שִׁיּוּכְלוּ לְעֵסֶק בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה וּבִקְיֻים
 מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה הַרְחֵבָה. וְעֲנִין זֶה מִמְּהָר וּמִמְּשִׁיךְ וּמִנִּגְלָה לְמַטָּה מִדֶּרֶךְ הַטֵּבַע
 אֶת בִּיאַת מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ בְּקִרְבֵּנוּ מִמְּשִׁיחַ שְׁאֵז יְקוּיָם כְּפִעַל "וּפְרָצְתָ יְמָה
 וְצָפוֹנָה וְנִגְבָּה"⁴⁸, נִחְלָה בְּלֵי מְצָרִים⁴⁹, וְכֵן מֵה שְׁפָתוֹב בְּפִרְשָׁה זוֹ
 וְהִתְהַלְכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לְכֶם לְאֱלֹקִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם", עַד לְסִיּוּם
 הַיְעוּד "וְאֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת"⁵⁰, בְּגְאוּלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלָמָה.

(47) כמ"ש במצרים – בא י, כג. (48) ויצא כח, יד. (49) ראה שבת קיח, סע"א ואילך. (50) בחוקותי שם, יג.

צריך להתייגע, בסבלנות וקרוב הדעת אפשר, בעזרת השם יתברך להתגבר על הכול. בביטול הזולת והגבהת עצמו מפסידים, חלילה, הכול.

היום יום כ' אייר